

內湖高工語文競賽原住民族語朗讀【秀姑巒阿美語】 高中學生組 編號 1 號

Mato lodi'ay a 'orip no mato'asay

Yo mocelemto ko cidal i ^etip to kalafian i, mamasefadto ko to'man to lafii, o cahid i kakarayan mapatedi^ no 'edil no mocelemay a cidal, sakahengang sa ko lodi' i kakarayan, tadakakahemekan awaayto ko kikakaay to nika fangacal a nengnengen. Talacowa cecay aca a seli' ko nika ira ta malahadaptto, kaka'inalan kaka'iwilan.

Yo manengneng ko makapahay a lodi' i ^etip no kakarayan, maharateng ko 'orip no mato'asay, matiya o lodi' i ^etip ko nika kapah a tapalaen ko 'orip no mato'asay, kakalimlan kakahemekan. Nawiro, kakalimlan kakahemekan ko 'orip no mato'asay a mato'as?

O sowal no tao i “ ira ko mato'asay i loma' i mato iraay ko ccay a fodawan ” saan. Onini a sowal i, o pasifana'ay i titaanan to “ o kakalimlaan ko mato'asay ”. Nawiro, o kakalimlaan ko mato'asay? Sa o mato'asay han i, o maanho ko poc, caayto pakaletap tono kapah a 'alik'ik, kalapawanto to maamaan a demakan. Ano o 'orip no tiring i, o papa'ayawento o dadipotentto ko 'orip, o maan ko nga'ay saw to nikato'as no mato'asay? O kakalimlaan a 'orip no mato'asay i:

Saka-cecay, Ano i selangawan no Pangcah ko piharateng a minengnengen to 'orip no mato'asay i, o nga'ayay a palowaday to sowal

ato selangawan no Pangcah ko 'orip naira, ato o nga'ayay a pikidafu'an to fenek to sowal no Pangcah ko mato'asay, o ma'oripay a citing no sowal caira, o romasato, ira i 'orip nangra a materek ko taneng no to'as. Orasaka, o kakalimlaan ko 'orip no mato'asay i niyaro'.

Saka-tosa^, O pasifana'ay to saka'orip to romi'ami'ad ko mato'asay. Kitini i pilosid to 'orip to romi'ami'ad, anoca o nipikarari'ari'ay to kalotamdaw sahto o pinanaman no kapah, nawhani, pakayni i pa'ayaw no mato'asay a inaneng ko 'orip no kapah a tamdaw. Ano ira ko mato'asay a pa'ayaw to dademaken i tada o malemeday cangra. Saka ano awaay ko matiniay a citanengay a mato'asay a pa'ayaw i, caay ka salalan ko dademaken, saka o singsi no 'orip caira.

Mahaenay saka ano hiratengen ko 'orip no mato'asay i, caayto kahacowa ko mihcaan naira, matiya o lodi' i ^etip to kalafian, macengel niira ko cahid i kakaranay i, sakahengang sato a nengnengen, kaka'iwilan kakahemekan. I cepo' no 'orip no to'as i, o mahaenayto ao kaka'iwilan kakahemekan kakalimlaan.

猶如霞的人生

黃昏時分，天上的雲彩，薄薄的一片，被夕陽的餘暉照射，天空染成一片火紅的霞。這美麗的霞雖然令人陶醉，但是，不一會兒工夫，霞便消失在地平線下，美麗的景象霎時就不見了，雖然短暫卻帶給人心曠神怡！

當望見天邊美麗夕陽西斜下落時，不難想起了老人家，他們猶如黃昏的霞一般美麗，令人佩服可惜。什麼老人家越年邁越令人可惜呢？

「家有一老，如有一寶、要珍惜老人家」。老人家行動緩慢、記憶力消退，需要扶持和照料。

若從原住民族生活文化來著眼，老人家是文化與語言最好的傳承者，是活字典，他們典藏著無數的經驗和先民的智慧的資料庫，部落不可多得耆老。

老人家日常生活的導師，是年輕人生活學習的對象，有年長者在旁指導，生活才能被鞭策。倘若有年長者在各行業指導，這才是年輕人的福，年長者是生活的導師。

年長者在世的年歲不多，在人生快結束時，宛如霞般的美麗令人陶醉嚮往。

內湖高工語文競賽原住民族語朗讀【秀姑巒阿美語】 高中學生組 編號 2 號

O pinangan no sowal

I 'a:yaw, itini i niyaro', awaay ko kihar no wawa^ a malaholol.
Masadak a maomah ko mato'asay i, i loma' ko wawa^. Yo cecay a romi'ad, matayal ko matayalay, maomah ko maomahay, kami sato o wawa^ i, caay ka lecad to aniniay a wawa^, halitayra kami i 'alo a mi'alicawcaw to nanom, mililoc, midangoy. Ano cifoting i masafanaway a nanom i tatihi no pi'alicawcawan niyam i, misafaloco' kami to samaanen ko pilepel toya foting. Mararid mi'araw to pifoting no mato'asay, saka mafana' kami a mifoting. Yo cecay a romi'ad, ma'araw niyam ko foting, adihay i masafanaway a 'alo, orasaka taloma' kami a miala^ to salil, 'etengen niyam ko nanom i fafaw ato i rarem no 'alo^, ta ceringen niyam a mifoting, malepel no niyam ko ta'a:kay a foting. Matira ko demak.

Yo kalafian sato, taloma' to ko matayalay, paratoh han ako ci akong ako, “ Akong, akong, ira a malepel niyam ko tata'a:kay a foting! ” han ako. Ca'of sa ci akong, “ Hacowaay ka tata'ak? ” saan. Sowal sa ko safa^ ako, “ Hatiya o cepi' ni Payo^! ” han nira. Ha! sa, hati:ra ko ca'of ni akong. Anini^, safaloco' sato kako, hacowaay ka tata'ak ci Payo a tamdaw? Ano

hato lotong a mi:ming ko tatirengan ni payo^ i, hacowa^ sato ko cepi' no lotong, o mimingay kira. Ano hatiya o kolong ka tata'ak ci Payo^ i, wata:h o tata'akay to aca^ kira!

O pinangan no sowal ita o Pangcah, awaay ko cecay dadoy, tosa dadoy ka tata'ak sanay a nanam ita a somowal. Ano o raay to i, matira:to. Icowa^ ko loma' no miso ano saan ko mitengilay i, itiraw, iti:raw, ato iti::raw, ano saan a manayat ko sowal i, i raa:yay ko pinangan kira. Ano romi'ad i, matira:to. Hacowaay a romi'ad kamo a taloma', ano saan ko mitengilay i, latek anocila, anoci:la, anoci::la sa ko ca'of. Manayatay i, o halafinay maraayay ho^ a romi'ad kora.

O sowal no cecay a finacadan, caay ka lecad ko pinangan no sowal to no ro:ma a finacadan. O no mita o Pangcah i, ira koya manayatay. O micidekay a pinangan no sowal ita konini, caay ko sasawa:den. Ano sawaden ita konini i, awaay to koya so'elinay micidekay 'aredetay no sowal. O cecay kakalimelaan no mita konini. Aka tawalen ita, rayrayen ita.

內湖高工語文競賽原住民族語朗讀【秀姑巒阿美語】高中學生組 編號 2 號

語言表達習慣

早期，我們喜歡到河流玩水、洗澡、游泳。游泳的地方有魚，就會想去□魚。有天，我們看見河流像湖水一般有很多魚，我們回家拿魚網，把河水的上、下游用石頭堵住，就捕到大魚。

當天傍□，告訴爺爺有□到大魚！爺爺就回答說：「有多大？」弟弟說：「跟 Payo 的腿一樣大！」爺爺只回答了一聲：「喔！」如今回想，究竟 Payo 是多大的人？如果 Payo 跟猴子一樣瘦小，那他的腿一定是很小，那就只是條小魚罷了！如果 Payo 壯如牛，那必定是條很大的魚了！

我們沒有習慣說一斤、兩斤、大的、距離。若有人問：「□家住□？」可以回答「在那！在那...裡！」將語言拉長，就表示很遠。說到時間，

也是如此，如果有人問：「何時回家？」可以回答「明天！後天！大後天！」把音拉很長，就表示很長的時間或日子。

一個民族的語言，有其語言習慣和特殊性。把拉長的音刪去不用，就失去語言的原味，無法表達語言特殊的意涵，我們好好的善用與傳承。

內湖高工語文競賽原住民族語朗讀【秀姑巒阿美語】高中學生組 編號 3 號

O harateng i paherekan no mihcaan

Hacikay ko romi'ad a malasawad, fahal o pahrekanto no mihcaan.

Kahalamhaman no polong no tamdaw koni, nawahani, pasela'to ko tayal, nga'ay malacafay to paro^ no loma' ano ca, o idang a misalam a talacawcaw.

Orasaka, salipahak sa ko tamdaw i pahrekan no mihcaan. Yo paherekan no mihcaan i, o tadamaanay a maharatengay i.

Saka cecay, o saka taloma'aw ko masafaloco'ay, nawhani, samihcaan saan ko 'orip a matayal i papotal, maliyas ko loma', maliyas ko mato'asay, maliyas ko wawa i niyaro', materekay i faloco' i o tafihaw ato 'ilol ko iraay, oyanan saka yo pahrekan no mihcaan i o sapinokayan ko faloco'. O loma'ay i malecadto a lipahak halamham ko faloco', mitala^ to nokay no matayalay i papotal, ato patala^ to sakalafi i pali'edefan a lafii no pafilongan.

Saka tosa^, mata'lifto ko matelangay a mihcaan, misi'ayaw to falohay a mihcaan, o tadamaanay a haharatengen i katatongod no mihcaan i, o pinangan ato wayway no niyah a ma'orip to cecay a mihcaan. Nawhani, ira ko pacefa^ay a licay ita to tao, mapadoka' ko faloco' no tao. Anoca caay katatodong ko demak no niyah makari'ang ko tao, hatiniay caayay katatodong a pinangan i, o haharatengen i pali'edefan a lafii, o fafalahren ko

hatiniay a pinangan a misafa^loh. Fa^lohayto ko mihcaan caay ko papotal a cecay ko sasafa^lohen, halo kemod no faloco' ita a misafa^loh ta o so'linay ao militemohay kita to fa^lohay a mihcaan.

Saka tolo^, masafa^loh ko mihcaan. Ano o wawa ko sasowalen i, matongalto ko mihcaan i mato'asto to mamang ma'ikesto ko harateng, caayto ko papa'ayawen. Onini i todongay masatamdawto ko harateng, mafana'to a ngodo^.

Ano o mato'asay ko sasowalen i, masafa^loh ko mihcaan, caay ko nika tongal no mihcaan a mato'as, i faloco' no mato'asay i, manornor ko mihcaan, ngata^ ngata^ sato ko pahrekan no 'orip. Saka 'alomanay a mato'asay masafa^loh ko mihcaan i, ma:tongal ko rawraw no faloco' to nika normor no 'orip.

Orasaka, kita o wawa a tamdaw, adihayen ko faloco' a maharateng pa'ayaw midimokos to mato'asay, ta caay ka rawraw ko mato'asay to nika to'as naira.

歲暮的省思

時間過的很快。人們期待年終，因工作即將停止，休息與家人團圓或與親夥出遊，所以人們格外歡愉。但當一到歲暮時想到幾件事情。

返家似箭的心情，因長年在外工作打，期間心中所累的是對家人的懷念與寂寞。家人在年終之時也一樣愉悅，期待離背井的親人返，並預備除夕夜團圓飯。

在這新舊之交接點，反省自我的最佳時刻，造成別人的傷害，或造成他人的阻礙，這些應在除夕夜時，閉門反省，不僅是外在的行改變，連內心也要煥然一新，成一個新造的人。

新年對小孩而言多了一歲，在各方面顯然成熟了許多，在智育上有長進，從此父母親就不會他們操心，因他們可以獨主思考，也得禮節了。

「新年」對老年人而言，不僅增加歲數，相對的在世年歲慢慢的短少。所以許多老人家憂心在世的活命短少。

所以身孩子的我們，要關懷及照顧他們老人家，讓年老之輩過得幸福，不會讓老人家因年齡老邁而擔心。